

Lipīdu profila izmaiņas smēķējošiem pusaudžiem ar aptaukošanos

*Jurgita Gailīte^{1,3}, Ieva Strēle², Una Lauga-Tuņina³, Ināra Kirilova³,
Dace Gardovska^{1,3}, Iveta Dzīvīte-Krišāne^{1,3}*

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Pediatrijas katedra, Latvija

²Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra, Latvija

³Bērnu Klīniskā universitātes slimnīca, Latvija

Ievads. Sirds un asinsrites sistēmas slimības ir nozīmīgākā sabiedrības veselības problēma Latvijā un viena no nozīmīgākajām visā pasaulē. Riska faktori, kas īpaši paaugstina sirds un asinsrites sistēmas slimību risku, ir centrāla aptaukošanās, smēķēšana, mazkustīgums, cukura diabēts, paaugstināts zema blīvuma holesterīna un triglicerīdu līmenis, kā arī paaugstināts asinsspiediens. Šie riska faktori arvien biežāk novērojami bērniem un pusaudžiem. Ilgstoši ietekmējot veselības stāvokli, riska faktoru negatīvā iedarbība akumulējas, kas ievērojami palielina risku saslimstībai un priekšlaicīgai mirstībai no sirds un asinsvadu slimībām.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir salīdzināt antropometriskos un bioķīmiskos asins rādītājus smēķējošiem un nesmēķējošiem pusaudžiem ar aptaukošanos. Šiem pusaudžiem veikta aptauja par kaitīgiem ieradumiem, antropometrisko datu izvērtēšana, lipīdu profila, glikozes un CRO līmeņa asins serumā analīze.

Rezultāti. Pētījumā piedalījās 272 pusaudži, 54,4% meiteņu ($n = 148$) un 45,6% zēnu ($n = 124$) vecumā no 11 līdz 18 gadiem, vecums (vidējais $\pm$ SD) $15,6 \pm 1,2$ gadi. 15,4% ($n = 42$) pusaudžu ar aptaukošanos bija smēķētāji. Mūsu veiktajā pētījumā statistiski ticami biežāk smēķēja zēni 24,2% ($n = 30$) nekā meitenes 8,1% ($n = 12$) $p < 0,001$. Antropometriskie dati nesmēķētājiem: augums (vidējais $\pm$ SD) $170,03 \pm 9,93$ cm, svars $101,87 \pm 16,31$ kg, vidukļa apkārtmērs $109,44 \pm 14,16$ cm, ķermeņa masas indekss $35,35 \pm 5,84$ kg/m². Augums (vidējais $\pm$ SD) $173,93 \pm 8,13$ cm un svars $108,40 \pm 15,49$ kg mūsu veiktajā pētījumā smēķētājiem bija statistiski ticami lielāks $p = 0,01$, taču statistiski ticamas atšķirības KMI (vidējais $\pm$ SD) $35,99 \pm 4,29$ kg/m² un vidukļa apkārtmēram $113,36 \pm 13,83$ cm netika konstatētas ($p = 0,33$; $p = 0,051$). Analizējot lipīdu profilu, glikozes un CRO līmeni asins serumā pusaudžiem, kuri nesmēķē, tika konstatēts augsta blīvuma holesterīna līmenis (vidējais $\pm$ SD) $1,16 \pm 0,29$ mmol/l, zema blīvuma holesterīna līmenis $2,99 \pm 0,84$ mmol/l, kopējais holesterīns $4,37 \pm 0,98$ mmol/l, triglicerīdi $1,59 \pm 0,90$ mmol/l, glikoze $5,67 \pm 1,54$ mmol/l, C-reaktīvais olbaltums $4,76 \pm 8,43$ mg/l. Smēķētājiem pētījuma laikā konstatēts statistiski ticami pazemināts augsta blīvuma holesterīna līmenis (vidējais $\pm$ SD) $1,04 \pm 0,21$ mmol/l ($p = 0,01$) un paaugstināts zema blīvuma holesterīna līmenis (vidējais $\pm$ SD) $3,39 \pm 0,89$ mmol/l ($p = 0,01$), taču nebija konstatētas statistiski ticamas atšķirības triglicerīdu $3,91 \pm 13,80$ mmol/l ($p = 0,19$), kopējā holesterīna $4,57 \pm 1,09$ mmol/l ($p = 0,47$), glikozes $5,64 \pm 0,75$ mmol/l ($p = 0,17$) un C-reaktīvā olbaltuma $4,11 \pm 2,20$ mg/l ($p = 0,43$) līmenim asinīs.

Secinājumi. Veiktajā pētījumā biežāk smēķēja zēni nekā meitenes, smēķētāju augums un svars bija lielāks, taču, izrēķinot KMI , atšķirības netika konstatētas. Lipīdu profila izmaiņas bija nozīmīgākas smēķētāju grupā.